روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

پنجشنبه ۱۸ تیر ۱۴۰۵ | ۲۴ محرم ۱۴۴۸
۱۲ صفحه روزنامه
سال بیست‌وهفتم | شماره ۷۳۶۳
Thursday | 9 July | 2026

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

جام جهانی مهاجران

نبرد هویت و سیاست در بزرگ‌ترین تورنمنت تاریخ فوتبال

جام جهانی ۲۰۲۶ را بحق می‌توان «تورنمنت مهاجران» نامید. برای نخستین‌بار در تاریخ، نزدیک به یک‌چهارم بازیکنان (۲۸۹ نفر از ۱۲۴۸ بازیکن) در کشوری غیر از کشور محل تولد خود به میدان رفته‌اند. این پدیده که حاصل دهه‌ها مهاجرت و تغییر قوانین فیفاست، به یکی از بحث‌برانگیزترین ویژگی‌های این دوره تبدیل شده و حاشیه‌های سیاسی و اجتماعی متعددی را به همراه داشته است.

کدام تیم‌ها بیشترین بازیکن متولد خارج را دارند؟

براساس فهرست نهایی تیم‌ها، تیم ملی کوراسائو با ۲۵ بازیکن متولد هلند از مجموع ۲۶ نفر، رکورددار این دوره است. پس از آن، جمهوری دموکراتیک کنگو با ۲۰ بازیکن متولد خارج از کشور (عمدتا در فرانسه و بلژیک) در رتبه دوم قرار دارد.

مراکش با ۱۹ بازیکن متولد خارج، عمدتا از اسپانیا و هلند، در جایگاه سوم ایستاده است. بوسنی و هرزگوین با ۱۷ بازیکن متولد خارج، پرنفوذترین تیم اروپایی در این زمینه محسوب می‌شود و الجزایر و هائیتی هرکدام با ۱۶ بازیکن متولد خارج در رده‌های بعدی قرار دارند.

در مقابل، تنها هشت تیم از ۴۸ تیم حاضر، از جمله آفریقای جنوبی، برزیل و سوئد، بدون هیچ بازیکن متولد خارجی به میدان رفته‌اند.

مهاجران فرانسه؛ صادرکننده بزرگ استعدادها

آمار جالب‌توجه دیگر، تعداد ۹۸ بازیکنی است که در فرانسه متولد شده‌اند اما برای تیم‌های دیگر به میدان می‌روند. این تعداد، بیش از شمار بازیکنان تیم ملی فرانسه است و نشان می‌دهد چگونه استعدادهای پرورش‌یافته در آکادمی‌های فرانسه، رنگ پیراهن کشورهای دیگر را بر تن می‌کنند. به‌عنوان مثال، تیم ملی سنگال با ۱۰ بازیکن متولد فرانسه، از این قاعده مستثنی نیست. این پدیده نشان‌دهنده تغییر نگرش در فوتبال ملی است؛ جایی که مرزهای جغرافیایی جای خود را به پیوندهای خونی و هویتی داده‌اند.

نبرد بر سر هویت؛ هلند در مقابل مراکش

دیدار حذفی تیم‌های ملی مراکش و هلند در مونتری، بیش از یک بازی فوتبال بود. این مسابقه نماد تغییرات عمیق در فوتبال مدرن و هویت‌های دوگانه محسوب می‌شد. مراکش با ۱۹ بازیکن متولد خارج از کشور، از جمله بازیکنانی که در هلند متولد شده و پرورش یافته‌اند، در برابر تیم ملی کشوری که در آن رشد فوتبالی یافته بودند، صف‌آرایی کرد.

حکیم زیاش، که در هلند متولد شده و تمام دوران رشد خود را در این کشور سپری کرده بود، با انتخاب مراکش به نماد این تغییر تبدیل شد. او در توضیح تصمیم خود گفت: «من همیشه خود را مراکشی احساس کرده‌ام. شما با قلب خود انتخاب می‌کنید». این تغییر نگرش، نتیجه سرمایه‌گذاری بلندمدت فدراسیون فوتبال مراکش در جذب بازیکنان دورگه از طریق استعدادیابی گسترده در اروپا بوده است. این پدیده نشان می‌دهد هویت ملی در فوتبال مدرن، مفهومی سیال و پیچیده است که دیگر تنها با مرزهای جغرافیایی تعریف نمی‌شود.

اختلافات حقوقی؛ نیجریه و کنگو

پرونده اعتراض نیجریه به استفاده کنگو از بازیکنان غیرمجاز، ابعاد حقوقی جذابی به این ماجرا بخشیده است. طبق ادعای نیجریه کنگو از بازیکنانی استفاده کرده که براساس قوانین این کشور، اجازه تابعیت دوگانه را ندارند و فیفا نیز فریب خورده است. این پرونده که می‌توانست سرنوشت حضور کنگو در جام جهانی را تغییر دهد، اهمیت رعایت دقیق قوانین مربوط به تابعیت در فوتبال مدرن را آشکار می‌سازد.

جام جهانی ۲۰۲۶ به راستی به آینه‌ای تمام‌نما از جهان مدرن تبدیل شده است؛ جهانی که در آن مرزهای ملی کمرنگ‌تر شده و هویت‌ها درهم آمیخته‌اند.

پدیده «جام جهانی مهاجران» گرچه حاشیه‌های سیاسی و حقوقی متعددی را به همراه داشته اما فرصتی بی‌نظیر برای بازتعریف مفهوم «ملیت» در ورزش فراهم کرده است. این تحول بزرگ، فوتبال را از یک رقابت صرفا ورزشی به صحنه‌ای برای گفت‌وگوی فرهنگی و هویتی تبدیل کرده که در آن، انتخاب پیراهن ملی بیش از هر چیز، روایتی از تعلق و هویت فردی است.

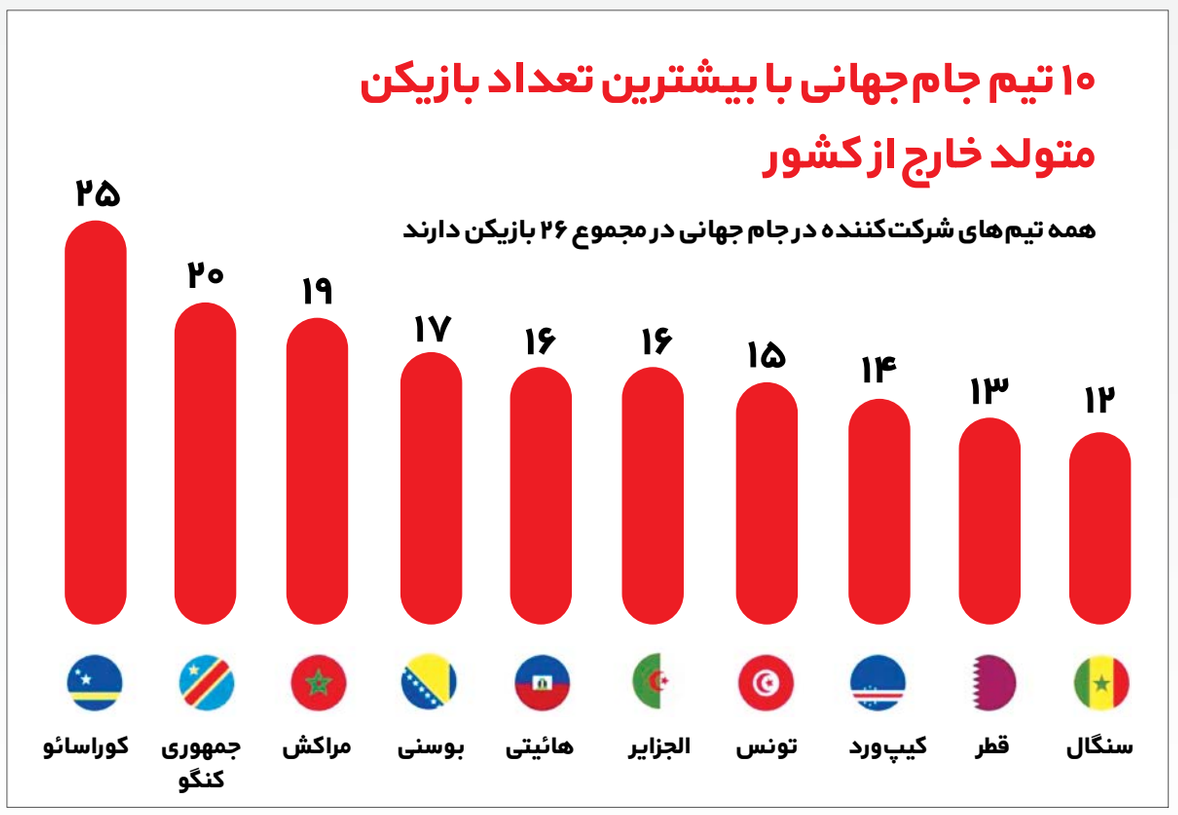

پیشخوان

علیه فراموشی

«رفقای من»؛ مرثیه‌ای باشکوه برای جوانی ازدست‌رفته

نویسنده: هشام مطر
مترجم: احسان کرم ویسی
نشر: بیدگل
سال انتشار: ۱۴۰۴

تاریخ معاصر لیبی و رنج جانکاه دوری از وطن، در رمان «رفقای من» به قلم هشام مطر از سطح یک گزارش سیاسی فراتر رفته و به مرثیه‌ای باشکوه برای جوانی ازدست‌رفته در غربت بدل شده است. این اثر، روایتگر زندگی «خالد»، جوانی است که در دهه ۸۰ میلادی برای تحصیل از بنغازی به لندن کوچ می‌کند اما یک حادثه خونین در مقابل سفارت لیبی، او را برای همیشه در خاک بریتانیا زمین‌گیر می‌کند. هشام مطر که خود طعم تلخ ناپدید شدن پدرش در سیاهچال‌های قذافی را چشیده، در این کتاب با نثری که میان سکوت و فریاد در نوسان است، نشان می‌دهد که چگونه یک گلوله می‌تواند مرزهای جغرافیایی را به دیوارهایی نفوذناپذیر تبدیل کند. داستان در طول یک پیاده‌روی طولانی در خیابان‌های لندن شکل می‌گیرد؛ جایی که خالد پس از بدرقه دوستش حسام، ۳۰ سال خاطره، ترس و وفاداری را زیر باران پاییزی مرور می‌کند. رفاقت میان خالد، مصطفی و حسام نه یک انتخاب ساده بلکه تنها ریسمان اتصالی است که آنها را در میان طوفان‌های سیاسی خاورمیانه و سرمای انزوای لندن، زنده نگاه داشته است.

تجربه تبعید در نگاه مطر، صرفا دوری از خانه نیست؛ بلکه نوعی فروپاشی درونی و تدریجی هویت است که در آن فرد نه به سرزمین جدید تعلق می‌یابد و نه راهی برای بازگشت به گذشته دارد. این رمان را می‌توان پیروزی حافظه بر فراموشی دانست؛ هشام مطر در این اثر نشان می‌دهد که وطن بیش از آن‌که یک قطعه زمین روی نقشه باشد، در حافظه مشترک رفقایی جان می‌گیرد که با هم خندیده‌اند، با هم ترسیده‌اند و در نهایت با هم پیر شده‌اند.

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۰	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۸
غروب آفتاب: ۱۹:۲۳	اذان صبح فردا: ۳:۱۲
اذان مغرب: ۱۹:۴۴	طلوع خورشید فردا: ۴:۵۷

امروز در تاریخ

- روز ادبیات کودکان و نوجوانان

حکمت

امام علی(ع): دنیا هیچ سودی ندارد مگر بر دو نفر، کسی که بر احسان و کار نیک خود در آن بیفزاید یا کسی که گناهان خویش را با توبه جبران کند./ تحف العقول

واحه

پنداری بود عشق از دل افسردگان غافل
شرر در پرده هر سنگ دارد چشم جاسوسی/ بیدل دهلوی

شمیم رحمت

- پیامبر اکرم(ص): سخن چون داروست؛ اندکش سودمند و زیادش کشنده است./ کنزالعمال

وصیت شهدا

شهید قاسم آزادیان؛ کاری کنید که برابری، برادری، دوستی و اتحاد بین مسلمین جهان پیاده شود تا راه برای ظهور امام زمان(عج) باز گردد.

یادداشت

حسین قرایی | نویسنده و پژوهشگر

شهید قمی؛ استاد جذب

از راست به چپ شهید محمود کاوه، شهید علی قمی

شهید علی قمی کردی از جمله شهدای کردستان است که کمتر از او گفته‌اند. فرزند دشت ورامین و دیار ۱۵ خرداد که از «پیشوا» برخاسته و در آب‌وخاکی بالیده که به‌تعبیر رهبر شهید انقلاب اسلامی، «مرکز شهادت» است. هر سال تیرماه که فرامی‌رسد، یاد قائم‌مقام تیپ ویژه شهدا که دوشادوش شهید محمود کاوه، در آفاق با دشمن می‌رزمید و در سیر انفسی‌اش بال می‌گسترد برای پرواز در آسمان کمال، در دلم زنده می‌شود. در آینه ذهنم، تصویر شهید قمی با آن لبخند ملیحش جان می‌گیرد؛ وقتی رویارویی با دشواری‌ها را نمک صبر می‌زد و با طعم خنده‌هایش گوارا می‌کرد. علی قمی از این زاویه نگاه یعنی جاذبه، خوشرویی، اقتدار، روشنگری، بهجت ذاتی، شوق خدمت، حیا و... همه ویژگی‌هایی که از پدرش (شیخ عباس قمی کردی) آموخته بود، بزرگمردی که دلباخته حق و در میدان اخلاق و عمل الگو بود. در کردستان، شیوه علی آقا برای جذب مخالفان زبانزد همگان بود. داستان جذب و همراه و همدل ساختن فردی که تحت‌تأثیر افکار کومله قرار گرفته بود، با توضیح، تبیین و خوشرویی قمی، که سرانجام همراه با برادرش در صف مدافعان انقلاب قرار گرفت، از آن داستان‌هاست که بارها می‌توان خواند و بازگفت؛ مخصوصا که برادر همین مخالف حالا موافق شده، چند ماه بعد، در رکاب علی قمی و در جریان پاکسازی جاده مهاباد به سردشت شهید می‌شود. از این دست خاطرات در زندگی پرخاطره این سردار سربلند بسیار است. قمی عاشق مردم، خاکی و در پیشگاه خلق خدا متواضع و این تواضع در همه ارکان زندگی‌اش پررنگ و بارز بود. خنده‌رو بود و از نشاط مؤمنانه سرشار. از این رهگذر او در ذهنم یک پارچه لبخند است؛ لبخندی که مثل باد بهاری گره‌گشایی می‌کند. مصداق این بیت حافظ شیرازی که: چو غنچه گرچه فروبستگی است کار جهان/ تو همچو باد بهاری گره‌گشا می‌باش. روحیه ایستادگی و استقامت این جانباز انقلاب نیز ستودنی است. در نبرد با ضدانقلاب، کومله و دمکرات، میدان را خالی نمی‌کرد و خاطرات ایستادگی او از این رهگذر نیز شنیدنی است. در عملیات سرنوشت‌ساز آلواتان، یعنی پاکسازی جاده و جنگل‌های محور پیرانشهر به سردشت، او نقشی کلیدی داشت. بعد از شهادت ناصر کاظمی و محمدعلی گنجی‌زاده، قمی کنار شهید محمود کاوه و در قامت قائم‌مقامی او و در حالی که عمیقا تحت‌تأثیر شخصیت و منش شهید محمد بروجردی بود، رشادت‌های قابل‌تحسینی از خود نشان می‌دهد. علی قمی‌کردی پس از انجام موفقیت‌آمیز عملیات قائم، روز ۱۲ تیر ۱۳۶۳ و هنگامی که با خبر می‌شود ضدانقلاب به محور نقده به مهاباد حمله و چند پاسگاه را تصرف کرده است، بلافاصله با تعدادی از نیروهای خبره خود به سه‌راهی نقده اعزام، با ضدانقلاب درگیر و در مسیر دفاع از میهن عزیز اسلامی شهید می‌شود.

خورشید لبخندهای زیبایش در ملکوت اعلی تابنده و خون شریفش برای همیشه تاریخ، گواه وفاداری قبیله عشق به راه خونین سالار شهیدان عالم، حضرت اباعبدالله‌الحسین(ع) باد.

دوردنیا

چگونه پدر شدن ذهن مردان را تغییر می‌دهد؟

پدر شدن فقط یک نقش اجتماعی جدید نیست بلکه دگرگونی عمیق زیستی در بدن و ذهن مردان ایجاد می‌کند. برخلاف تصور رایج که تغییرات دوران بارداری و پس از زایمان را منحصر به مادران می‌داند، تحقیقات جدید نشان می‌دهد که بدن پدران آینده نیز به شکلی شگفت‌انگیز برای پذیرش این نقش آماده می‌شود.

آغاز یک تحول هورمونی

نخستین نشانه‌های این تغییرات در سطح هورمون‌ها دیده می‌شود. مطالعات گسترده روی پستانداران نشان داده است که نرهای مراقب‌گر، کاهش چشمگیری در سطح تستوسترون تجربه می‌کنند اما سؤال اساسی این بود که آیا مردان با تستوسترون پایین‌تر، بیشتر پدر می‌شوند یا خود پدر شدن باعث کاهش این هورمون می‌شود؟

لی گتلر، انسان‌شناس دانشگاه نوتردام، با مطالعه روی ۶۲۴ مرد در فیلیپین به پاسخی جالب دست یافت: هر دو فرضیه درست است. مردانی که پدر شدند، کاهش معنادار تستوسترون داشتند و این کاهش با ساعات مراقبت از نوزاد، رابطه مستقیم داشت. جیمز ریلینگ از دانشگاه اموری حتی کشف کرد که این تغییرات از چهار ماه پیش از تولد نوزاد آغاز می‌شود و هرچه سطح تستوسترون پایین‌تر باشد، مشارکت پدرانه پس از تولد بیشتر خواهد بود.

موج «هورمون عشق» در پدران

اکسیتوسین که به «هورمون عشق» یا «هورمون آغوش» معروف است، دیگر مختص مادران نیست. در نخستین ساعات پس از تولد، زمانی که نوزاد روی سینه پدر قرار می‌گیرد، سطح این هورمون در بدن پدر نیز به‌شدت افزایش می‌یابد. مطالعات جهانی تأیید کرده‌اند که پدرانی که بازی و تماس فیزیکی بیشتری با فرزندان دارند، سطح اکسیتوسین بالاتری نشان می‌دهند. این هورمون، غریزه پدری را تقویت می‌کند. در یک مطالعه جالب، محققان با اسپری کردن اکسیتوسین به بینی پدران، مشاهده کردند که آنها در تعامل با نوزاد، واکنش‌هایی سریع‌تر و مشتاقانه‌تر از خود نشان دادند. این پدیده یک حلقه مثبت خودتقویت‌کننده ایجاد می‌کند: افزایش هورمون به تعامل بیشتر با کودک منجر شده و این تعامل دوباره سطح هورمون را بالا می‌برد.

مغز در حال بازسازی؛ نوجوانی دوم پدران

تحقیقات دارویی ساکسبی، روان‌شناس بالینی نشان می‌دهد که این تغییرات هورمونی بر ساختار مغز پدران نیز تأثیر می‌گذارد. تیم تحقیقاتی او با همکاری محققان اسپانیایی، مغز پدران نخست‌زاده را پیش و پس از تولد نوزاد اسکن کردند و شواهدی از تطبیق‌پذیری عصبی یافتند. این یافته‌ها نشان می‌دهد مغز پدران خود را برای تجربیات و اطلاعات جدید آماده می‌کند. ساکسبی این دوره گذار به پدر شدن را با «دوران نوجوانی دوم» مقایسه می‌کند؛ دوره‌ای حساس که مغز باید با چالش‌ها و محرک‌های نوین سازگار شود. جالب اینجاست که مردانی که پیوند عاطفی قوی‌تری با نوزاد متولد نشده داشتند یا قصد مرخصی طولانی‌تری پس از تولد فرزند داشتند، تغییرات مغزی بیشتری از خود نشان دادند.

فرصتی برای بازنگری سیاست‌ها

همه کارشناسان تأکید دارند که این یافته‌های علمی باید به تغییر سیاست‌های خانوادگی منجر شود. بهبود مرخصی والدین، مشارکت دادن مردان از همان ابتدا (حضور در سونوگرافی‌ها و جلسات بارداری) و تشویق آنها به تعامل فعال با همسر در دوران بارداری، همگی عواملی هستند که این ظرفیت زیستی را فعال می‌کنند. پدران فعال و مشارکت‌جونه تنها سلامت روان مادر را بهبود می‌بخشند، بلکه تأثیری مستقیم بر سلامت جسمانی فرزندان دارند.

مطالعه بزرگی روی ۲۹۲ خانواده نشان داد کودکانی که پدران توجه بیشتری به آنها داشتند، از سلامت قلب بهتری برخوردار بودند، در حالی که چنین ارتباطی میان رفتار مادر و سلامت قلب کودکان مشاهده نشد. این یافته، اهمیت نقش پدر را در سلامت بلندمدت فرزندان بیش از پیش آشکار می‌سازد.

افقیم

چین روی آب

- پس از درگیری با پیامدهای یک طوفان، ده‌ها نیروی امدادی در چین پس از شبی طاقت‌فرسا، با همان لباس‌های عملیاتی روی پیاده‌روها به خواب رفتند.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

نمای نزدیک آتشفشان

- ویدئوی پهپادی نادری از آتشفشان اتنا در ایتالیا، جریان سرخ و گداخته‌ای از گدازه را نشان می‌دهد که به درون دهانه عمیق قله مجاور، سرازیر می‌شود.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

همزیستی با پرندگان

- مردی کنیایی که پس از سال‌ها بی‌خانمانی با نجات و نگهداری از پرندگان آسیب‌دیده به یکی از چهره‌های محبوب شبکه‌های اجتماعی تبدیل شده است.

کیوآرکد را اسکن کنید

ورزش

درگیری سرمربی با هوادار اسرائیل

- سرمربی تیم ملی مصر و برادرش پس از پایان دیدار برابر آرژانتین، با یک هوادار که پرچم رژیم اشغالگر را مقابل آنها به نمایش گذاشت، درگیر شدند.

کیوآرکد را اسکن کنید